

RDEČI PRAPOR

Glasiló jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak tórek, četrtek in soboto.

Navoćnina za avstro-ograke kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K, za četrt leta 3.50 K, mesečno 1.20 K; za Nemčijo za pol leta 7.90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9.50 K za četrt leta 4.80 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so pošiljne preste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vraćajo, izserati. Kvestopna polit-vratila (širina 88 mm) za enkrat 20 vrn., večkrat po dogovoru.

71. šteV.

V Ljubljani, v četrtek, dne 15. julija 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdećega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdećega Prapora», Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Državni zbor.

Nerodni baron Bienerth, ki je po ćudni zmešnjavi pojmov prepričan, da je pripraven in sposoben za voditelja usode avstrijskih narodov, je pognal državni zbor na neprostovoljne poćitnice. Vse, kar je zakrivila brezvestna obstrukcija Šuštersićeve ćetice, smo oznaćili jasno, kakor je bilo treba; toda treba je, da se pribije tudi krivda gospoda barona, ki ni nič manjša od obstrukcionistićne. Vlada je v uradni «Wiener Zeitung» objavila svoje razloge za zakljućenje državnega zbora ter si umiva roke kakor Pitat, s tem da odbija od sebe vsako odgovornost in jo odkazuje obstrukcionistom. Toda besede so po ceni in odrekati se odgovornosti zna vsak slabotnež. Vprašanje pa je, kakšno nalogo je pa imel baron Bienerth in kako jo je izyršil. Njegova najveća skrb je bila, dobiti proraćun pod streho in ko se je to zgodilo, je mislil le še nato, kako si ohrani ministrsko listnico. Vsa njegova politika je šla edino za tem ciljem in tako je pozabil, da nima kabinet samo naloge ekzistirati, ampak vladati. V sedanjem trenutku pa pomeni v Avstriji vladati to, kar rešiti ona aktualna vprašanja, za katere je bilo vse tako pripravljeno, da bi bil imel le še državni zbor razpravljati in sklepati o njih.

Gospod Bienerth je nekoľikokrat povedal, da želi rešitev teh vprašanj. In sedaj pravi, da jih ni mogel rešiti, ker mu obstrukcionisti niso pustili. Resnićno in nedvomno je seveda, da je obstrukcija ovirala delo. A če v politiki ne bi bilo težav, tedaj sploh ne bi potrebovali drago plaćanih ministrov, ampak zadostovalo bi nekoľiko navadnih uradnikov, ki bi objavljali sklepe zakonodajnih zborov in po njih upravljali. Vsak boljši okrajni glavár bi bil dober za tako nalogo. Od ministrskega predsednika se sme pać zahtevati nekaj več, najmanj pa to, da ne ovira državnega zbora in mu ne omogoća ozdravljenja.

V parlamentu se je pojavila obstrukcija, vredna najostrejše graje, frivolna in neumna in obenem hinavska. To je bila bolezen. Gospod Bienerth je bil povsem nesposoben zdravnik. Ampak če on ni mogel sanirati razmer, še ni rećeno, da se ne bi bil mogel parlament sam ozdraviti. Če že prav nič drugoga, bi bil moral baron Bienerth vsaj pustiti državnemu zboru priliko, da poizkusi ozdravljenje. Bilo je dvojje sredstev, ki bi se dala porabiti: Kompromis ali pa boj. Prvo bi se priporoćalo, če bi bila obstrukcija sama v sebi tako moćna in bi imela vsaj tako moralno oporo, da ne bi bilo protiostrukciji misliti na zmago. V takem položaju pa ni bila Šuštersićeva obstrukcija, zakaj slovenski klerikalci so bili, vsaj zadnji čas, že popolnoma osamljeni, o moralni vsebini naganjanja bi pa bilo smešno govoriti, ko Šuštersićeva garda nikdar ni znala jasno povedati, zakaj da obstruira.

Torej se je vprašalo, če se da kaj opraviti z bojem. Danes, ko je Bienerth zbežal, se morajo slovenski klerikalci postavljati, kakor da so dosegli, kar so hoteli. Pred zakljućenjem parlamenta je bilo precej drugaće; opažalo se je, da je bilo obstrukcionistom od dne do dne bolj vroće in da bi bili z veseljem prenehali z obstrukcijo, če bi bili našli le kolićkaj ugodno priliko.

Toda obstrukcija pa ni skala, ob katero bi zaman butali yalovi delavnosti. Težave lahko pri-

pravlja, ni pa nepremagljiva in socialni demokratje so pokazali pot, kako bi se ji prišlo do živega. Njeno orožje so bili nujni predlogi; treba je bilo torej zajeziti tok teh predlogov, kar se je zgodilo, ko so socialni demokratje vložili v odsekih dodelane načrte kot nujne predloge. Bilo bi treba nekaj časa, da bi se konćala debata o vloženih predlogih; a ta debata bi se lahko skrajšala in mogoće, celo verjetno je, da bi bili obstrukcionisti zaradi smešnosti svojega zapušćenega ravnanja sami pred koncem preklicali svoje predloge. In tedaj bi bila zbornica lahko rešila prevaćna socialna vprašanja, ki so bila že na dnevnem redu, vprašanja, ki morda malo skrbe gospoda Bienertha, moćno pa delavsko ljudstvo.

Baron Bienerth je vzel parlamentu kratkomaľo priliko za obraćun z obstrukcijo. Zakljućil ga je in umiva si roke. Ali je kaj mislil, kaj bo zdaj? V jeseni se mora parlament zopet sklicati in kakšen načrt ima gospod Bienerth za tedaj? Ali upa, da se zgodi do septembra ćudež in se izpremeni situacija njemu v prid?

Z zakljućenjem državnega zbora je hotel Bienerth pomagati sam sebi. Pa si ni nič pomagal, temveć če bi bilo sploh treba še kakšne merodnosti, da si škoduje, je bilo to zakljućenje najbolj primerno. Da tej vladi ni obstanka, bi bil moral Bienerth spoznati takrat, ko so ga rešili edino ministrski glasovi. Zdaj pa more le otrok misliti, da se je njegov položaj izboljšal. V državnem zboru bi bili morali obstrukcionisti, osamljeni in brez uspehov, kmalu priznati neplodnost in nezmiselnost svoje taktike in postali bi bili tako brespomembni, da bi bili še nekaj let obžalovali svojo blazno obstrukcijo. Sedaj jih je Bienerth z zakljućenjem parlamenta prisilil, da vztrajajo v svoji zakrknjenosti, če noćejo izgubiti zadnji ostanek političnega ugleda. Kadar se torej državni zbor zopet snide, bo situacija, če logika kolićkaj velja, prav taka kakor sedaj in če Bienerth sedaj ni znal nič drugoga, kakor poslati državni zbor domov, je res težko uganiti, kaj bo znal v jeseni.

Sebi ni mogel pomagati, ker se taki vladi kakršna je njegova, sploh ne da pomagati. Kvećjemu si je s pomoćjo obstrukcije podaljšal ministrovanje za par mesecev. Škoda pa ima prebivalstvo, ki je po pravici od državnega zbora smelo pričakovati koristnega dela. To je rezultat Bienerthove politike.

Iz stranke.

Goriška deželna konferenca.

Poročilo deželne organizacije. Konec.

Leto je, odkar se je dejansko organizirala socialno-demokratska stranka na Goriskem, in zato ne bo odveć, ako se na kratko pregleda zgodovina socialno-demokratskega gibanja na Goriskem.

Prićelo se je, lahko rećemo, z ustanovitvijo strokovne organizacije železnićarjev v Nablrežini leta 1894. Nablrežinsko delavstvo je torej ono jedro, ki je prvo dvignilo zastavo proletarijata, in Nablrežina je ostala od takrat najzanesljivejša pozicija socialno-demokratske stranke na Goriskem.

Cilo delo se je prićelo iz Trsta ven po Goriskem z ustanovitvijo lista «Delavec» leta 1896. Prirejali so se takrat prvi shodi, ki so bili agitatornega pomena, ker je bila ideja, ki se je donasala goriskemu delavstvu docela nova in malo pristopna. Doćim v goriski okolici in na Krasu ni bilo prave reakcije od političnih nasprotnikov, se

je prvi socialno-demokratski shod v Cerknem leta 1897, ki ga je nameraval prirediti sodrug Etbin Kristan, razbil. Gibanje je ostalo precej intenzivno, vedno v smeri agitacije in propagande in povećem so privejani shodi merili na organiziranje štrajkov. Ustanovile so se nato v raznih presledkih strokovne organizacije kamnosekov v Nablrežini, ćevljarjev v Mirnu in papirnićarjev v Podgori. Prva politična organizacija se je ustanovila v Nablrežini, druga po sodrugu Josipu Petajanu v Mirnem leta 1905. Vse te organizacije so pa druga za drugo izven kamnoseške v Nablrežini zaspale, ker ni bilo nobenega središća, iz katerega bi se zdržema in konsekvatno ustanavljalo in vzdrževalo politične in strokovne organizacije in so bili takratni predstavitelji socialno-demokratskega gibanja preobložení z agitatornim delom na vseh toćkah slovenskih. Spomladi in po leti 1907 o priliki priprav in volitev v državni zbor po splošni volilni pravici so se jele yprvić na Goriskem ustanavljati pravilno politične organizacije. Na delu ste bila takrat Filip Ropas in Franc Milost. Poleg obstojeće politične organizacije v Nablrežini, ki je bila I., sta ustanovila tadva leta 1907 politične organizacije: II. v Podgori, III. v Solkanu, IV. v Mirnu, V. v Dolenji Vrtojbi, VI. v Štandrežu in VII. v Biljah. Vse te organizacije so izvolile svoje politične odbore, ki so ob priliki volitev v državni zbor tudi storili svoje dolžnost, tako, da je socialno-demokratska stranka oddala približno 1000 glasov. Po volitvah so te politične organizacije izven nablrežinske zopet zaspale. Posledice so se pokazale pri deželnozborskih volitvah, ko so kljub pridni agitaciji po javnih shodih vendarle pokazale znatno nazadovanje socialno-demokratskih glasov. Vsled tega je bila spomladi leta 1908 nujna potreba organizacijo stranke izvesti v zmislu strankinega statuta. Od maja 1908 pa do aprila 1909 so se oživile stare organizacije I.—VII. ter se je ustanovilo še nadaljnjih 9 organizacij, in sicer dne 14. aprila 1908 krajna politična organizacija VIII. v Gorici, 28. maja 1908 IX. Dobravljje, 27. septembra 1908 X. v Sovodnjem, 1. septembra 1908 XI. v Sempolaju, 6. decembra 1908 XII. v Divači, 27. decembra 1908 XIII. v Otaležu, 1. januarja 1909 XIV. v Prećniku, 28. februarja 1909 XV. v Gorenji Vrtojbi in 4. aprila 1909 XVI. v Cerknem. Poleg tega se je skušalo pridobiti zaupnike v onih krajih, kjer ni bilo mogoće ustanoviti organizacij, ter se je povsod pripravila ustanovitev novih organizacij. Vkratkem se ustanove v Pevmi in Šempetru. Zaupnike ima stranka v sledećih krajih: Ajdovšćina, Brje, Kanal, Kojsko, Komen, Kozana, Opatje selo, Pevma, Renće, Rihemberk, Sežana, Slivno, Smasti, Sv. Lucija, Šempas, Štverjan, Tolmin, Vrh nad Rubijami in Velike Zablje. Po ustanovitvi krajne organizacije v Gorici se je pokazala nujna potreba, združití vse krajne organizacije pod deželno organizacijo ter se je dne 11. oktobra 1908 vršila v Gorici prva deželna konferenca, ki je sklenila poseben organizacijski statut ter izvolila politični odbor.

Ugodne posledice organizacije so se tekom zime 1908/9 tudi sijajno izkazale. Strankarsko življenje in gibanje moremo presojati na podlagi stvarnih podatkov, ki so posebno: odpravljanje strankarskega davka, kolportaja strankinih brošur in časopisov in zborovanja. V prvem oziru podatki niso sicer posebno ugodni in to radi razvajenosti na Goriskem, kjer nobena stranka ne pozna prispevkov v politično svrho in so vsi ćlani političnih društev, ali že klerikalnih ali liberalnih,

večalimanj na papirju ter je pristaš stranke le, kdor gre zanjo na volišče. Pri imenovanih dveh strankah sploh ni govoriti o kakem delu od strani članov, ker pri klerikalni stranki vzdržuje vse organizatorno in izobraževalno delo duhovščina in po njej najeti agitatorji, po drugi strani pa se vse delo izven volitev izraža v prirejanju veselice s petjem, dramatičnimi nastopi in s plesi. To je treba posebno omenjati, ker vpliva neugodno posebno na socialno-demokratsko mladino, ki hoče videti tudi od svoje strani strankino delo v enakih prireditvah. Na drugi strani je pa splošen položaj goriskih deželanov, kolikor se tiče vsakdanje discipline, neugodno razvit. Zahteva se živahnega agitatornega dela, kakor je mogoče za časa volitev ali posebnih dogodkov v deželi, izven tega pa je težko družiti pri posebnem izobraževalnem delu pristasa stranke.

Z deželno konferenco od 11. oktobra 1908 se je upeljal strankarski davek po 20 vin. ter so plačale:

Krajna organizacija v Gorici	K 142-94
Krajna organizacija v Podgori	> 36-60
Dobravlje	> 20-—
Šempolaj	> 19-17
Sovodnje	> 14-—
Otalež	> 9-13
Dolenja Vrtojba	> 9-—
Štandrež	> 8-—
Divača	> 6-16

Nič niso odstele krajne organizacije: Nabrežina, Solkan, Miren, Bilje, Gorenja Vrtojba, Prečnik, Cerkno. Dasi je skupna vsota 265 K v razmerju z organizacijami neznatna, je vendar led prebit in današnje poročilo ima predvsem namen, pri političnih odborih krajnih organizacij in sodrugih dokazati neobhodno potrebo pobiranja strankinega davka. Bolje se je vršilo delo kolportaze, in na to delo se deželna organizacija ozira lahko z nekim ponosom. «Delavskega Lista» se je sprejelo v kolportazo skoraj do 1200 eksemplarjev. Zaradi nerednosti pri pošiljanju se je pozneje zanimalje za «Delavski List» ohladilo, tako da se je končno kolportaza za «Delavski List» na Goriskem opravljala tako: Gorica in Solkan po 100 iztisov; Dobravlje in okolica 87, Nabrežina 85, Dolenja Vrtojba 60, Gorenja Vrtojba 30, Sovodnje 65, Miren 50, državna in južna železnica 18, Otalež 30, Cerkno, Divača in Podgora po 15, Štandrež 20, Tolmin 8, in še posebni posamezni listi torej okoli 700 listov. «Rdečega Praporja» se je izpočetka sprejelo v kolportazo okoli 200 eksemplarjev, je pa dodati, kar se je že na prvi konferenci konstatiralo, da «Rdeči Prapor» ni priljubljen na Goriskem in tako je kolportaza «Rdečega Praporja» od meseca do meseca padala in je menda samo krajna organizacija goriska opravila vsa plačila za sprejete eksemplarje.

Kolportazo brošur je sprejela deželna organizacija vsega skupaj, yštevši majsko število «Rdečega Praporja», 2525 zvezkov. Od tega ima v zalogi 1208 zvezkov v vrednosti 309 K 99 h, razpečala pa je 1317 zvezkov v vrednosti 314 K 27 h. To dejstvo razširjanja kolportaze nam menda daje najboljše poročilo za to, da se socialno-demokratska ideja na Goriskem razširja in da se delavstvo zaveda pravega socializma. To je treba tembolj poudarjati, ker niti klerikalna niti liberalna stranka ne dajeta politične vzgoje in je niti ne zahtevata, ampak se zadovoljujeta z nabiranjem glasov za slučaj volitev in za politično strankarsko disciplino. Socialno-demokratska stranka in deželna organizacija na Goriskem pa se zavedata, da brez pospeševanja temeljnih socialističnih idej sloni vsa stranka in tudi njeno delo na pesku in da more le izobražen delavec postati in tudi ostati socialist in trden socialni demokrat.

Javnih shodov se je priredilo od strani deželne organizacije 19, zaupnih shodov 22. Več zaupnih shodov so priredile tudi posamezne krajne organizacije, o tem pa ni došlo izven od Šempolaja, kjer se je vršil eden zaupen shod, od nobene druge organizacije poročilo, dasi so bili vsi politični odbori pravočasno v to pozvani.

Deželna organizacija je kolportirala poleg navedenih listov tudi «Naše Zapiske» ter je stala v tesni dotiki z uredništvu strankinih glasil «Delavski List» in «Rdeči Prapor» pa tudi «Železničarja», «Lavoratore» in «Arbeiterzeitung». Deželna organizacija je vplivala na to, da se vsi v kolportazi meodnani in prečitani listi kolikormogoče širijo

brezplačno v krajih, kjer ni organizirane kolportaze, in tako se je več sto iztisov «Delavskega Lista» in «Rdečega Praporja» razširilo v Grgar, Kozano, Kojsko, Rihemberk, Ajdovščino in drugod. Deželna organizacija je založila v svoji režiji vse potrebščine za krajne organizacije, posebno plakate, vabila, poslovne knjižnice, znamke, legitimacije itd., kar krajne organizacije dobivajo brezplačno proti temu, da odračunajo od strankarskega davka sicer pridrževane 3 h od člana.

Prvi majnik se je praznoval letos v širšem obsegu vsled poziva dunajske centrale ter se je nabavilo in prodalo 1250 znamenj v Gorici in goriski okolici. Javnega obhoda so se korporativno udeležile krajne organizacije v Podgori, Vrtojbi, Solkanu, Sovodnjem, v pičlem številu Miren, Štandrež in nič Bilje. Tudi udeležba strokovnih organizacij ni bila razmerna. Strokovna organizacija na Goriskem je pa še tako na slabih nogah, da ni bilo mogoče po istencijah centrale izsiliti od podjetnikov prostega celega dne prvega majnika. Zato se je deželna organizacija sporazumno z italijansko omejila le na popoldne. Deželna organizacija pa se je obrnila na glavne fabrike v Gorici in goriski okolici zaradi splošnega praznovanja prvega majnika popoldne, a je dobila negativen odgovor od dveh, ostalim pa se sploh ni zdelo vredno odgovarjati. To kaže po eni strani še šibkost naših organizacij, po drugi strani pa potrebo strokovnih organizacij.

Kakor je bilo čilo delovanje posameznih organizacij do spomladi 1909, tako je jelo potem zastajati. Po eni strani strupena reakcija napredne stranke, po drugi strani agitacija krščansko-socialnih organizacij in N. D. O. so temu krive. Posebno občuti se sedaj, ko je deželni zbor razpuščen, nedelavnost posameznih organizacij, oziroma političnih odborov, ki so se svoj čas zavezali poiskati zaupnike v sosednjih krajih, kjer bi se z lahka dalo ustanoviti še celo vrsto političnih organizacij, tako da bi se za deželnozbornske volitve nastopilo prav z lahka s 30 ali 40 organizacijami. Tako je krajna organizacija v Mirnem obetala pristop na Vrh in Opatje selo, Sovodnje v Zdravščino, Bilje na Bukovico in Renče, Solkan v Grgar, Tolmin v Sv. Lucijo, Nabrežina na gorenji Kras, Devinsčino in Devin — ali od vsega tega se ni ničesar dejansko izvedlo, tako da je organizacija stranke po ustanovitvi XVI. krajne organizacije v Cerknem docela zastala in je prenehala tudi zanimanje za kolportazo listov, posebno «Delavskega Lista» in «Rdečega Praporja» in zanimanje za zborovanja in predavanja.

To nebriznost in nedelavnost bo stranka vsekako težko čutila sedaj, ko je treba stopiti v boj za deželnozbornske volitve.

Kljub temu, da se se pozvale vse krajne organizacije, da pošljejo podrobna poročila na deželno konferenco, se je odzvala le krajna organizacija v Šempolaju in Skrilje-Dobravlje. Organizacija v Šempolaju poroča, da je prodala 114 znamk strankinega davka in da ima rednih članov 26 in da je priredila 1 zaupen shod, in je imel politični odbor 3 seje. Politični odbor Skrilje-Dobravlje pa poroča, da se je nabralo od novega leta naprej pa do sedaj 99 K 66 h in da se je približno toliko tudi izdalo. Poroča tudi, da se povsod v gorenji vipavski dolini med kmeti kaže veselo zanimanje za socializem in da se naše liste: «Delavski List», «Rdeči Prapor» in «Naše Zapiske» ter «Naprej» rado čita tudi med nasprotniki.

Račun blagajnice kaže vseh stroškov	K 2553-84
dohodkov pa	> 748-68
torej primankljaja	K 1805-16

Stroški se razdeljujejo tako-le:

«Delavski List»	K 759-16
Brošure	> 579-78
Stroški tiskovin	> 259-80
Deželno tajništvo	> 295-—
Shodi	> 151-90
Majska znamenja	> 140-55
Poštnine	> 88-27
Pisarniške potrebščine in razni majhni stroški	> 127-78
Strankarski davek centrali	> 36-84

Med dohodki so:

Plačane brošure	K 190-33
Majska znamenja	> 131-50
Strankarski davek na račun deželne organizacije	> 147-36

Bilanca premoženja kaže:

Na dolgovini	K 1805-16
Na imovini pa	> 670-70
Imovina je:	
V zalogi brošur	K 309-29
Zaloga tiskovin	> 57-82
Predujem «Delavskemu Listu» v ostalem znesku	> 123-87
Dolg za majska znamenja	> 8-95
> za brošure	> 84-84
> za majske list	> 84-80

Iz tega računa se vidi neobhodna potreba, da politične organizacije vrše svoje dolžnosti glede kolportaze, posebno pa glede plačevanja strankarskega davka. Brez izpolnjevanja te dolžnosti je nemogoče vzdržati in vspešno politično delo, ker le stranka, ki se sama vzdržuje, je vredna življenja.

Politični deželni odbor predlaga, da se vzame to poročilo na znanje in da dež. odboru o položenem računu odvezo.

V formalnem oziru predlagamo, da se odkaze račun s prilogami posebni komisiji, ki naj o tem poroča.

o Vsi tržaški sodrugl so vabljani na važno zborovanje, ki bo v soboto dne 17. t. m. ob 8. in pol zvečer v Delavskem domu, ulica Boschetto 5, I. nad. Dnevni red: Časopisje; nov zaupniški zbor in poslovnik zaupniškega zbora; poslovnik zbora plačevalcev strankinega davka. Slučajnosti.

o Tržaški politični odbor ima važno sejo v petek, dne 16. t. m. ob 8. in pol zvečer v svojih prostorih. Vse odbornike prosimo, da se te seje gotovo udeleže.

Politični odsevi.

* **Tržaški deželni zbor**, ki je kakor znano obenem občinski svet, je bil pravkar sele izvoljen. A nekateri italijanski časopisi že poročajo, da ga misli vlada razpustiti. Bolj verjetno bi se nam zdelo, če bi se razveljavile volitve, zakaj povoda za razveljavljenje bi dalo dovolj, kar so počeli italijanski nacionalisti pri teh volitvah.

* **Imuniteta poslancev.** Ker so bile v državni zbornici vedne pritožbe radi kršenja imunitete po sodiščih, je izdal justični minister dr. Hochenburger na deželna nadsodišča natančna navodila, kako imajo postopati, da ne bodo sodišča kršila imunitete poslancev.

* **Avstrijski prestolonaslednik** je bil pred kratkem v Rumuniji, kjer je obiskal kralja. Iz časa tega obiska se poroča sledeče iz Bukarešta: «Zaradi prihoda avstrijskega prestolonaslednika so okrasili mnogi hišni posestniki svoje hiše z avstrijskimi in ogrskimi zastavami. Po ulicah je pa hodila truma rumunskih visokošolcev, ki je najprej zahtevala prostovoljno odstranitev madžarskih zastav, ko pa to ni ničesar izdalo, so vdrli dijaki siloma v hiše in so sneli ogrske zastave. — Ob prihodu dvornega vlaka na kolodvoru Sinai je prišlo do demonstracij. Bili so namreč navzoči tudi nekateri ogrski Rumuni, kateri niso hoteli sneti klobuka, ko je godba zasvirala avstrijsko cesarsko himno. Prišlo je do nastopov proti njim.»

* **Vsled krečanskega vprašanja** je v Turčiji zelo napet položaj. Kakor poroča rimska «Tribuna» iz Aten, je ukrenila Turčija v Tesaliji čisto izvenredne vojaške odredbe. Cela dežela je polna turških čet, rezervisti so poklicani pod orožje. Grška vlada namerava proti temu protestirati. — Mladoturki pravijo, da Kreta ne sme postati grška, temveč da se kriza mora z ozirom na vrenje v Mali Aziji, ki utegne postati nevarno mladoturškemu režimu, rešiti tako, kakor zahteva narodna čast.

Domače vesti.

— **Odločne slovanske može** imenuje jezuitarski «Slovenec» brezvestno Suštersičevo gardo, ki je v prvi vrsti provzročila, da je državni zbor razgnan in da je rešitev najbolj perečih ljudskih vprašanj postala nemogoča. Vajeni smo od naših pobožnih, bogaboječih nasprotnikov vsakovrstnih zavijanj in laži; ampak da se drzne banda, ki ne pozna pod milim nebom drugega cilja kakor Suštersičevo ministrstvo, tako nesramno zlorabljati slovansko ime, je vendar že nekoliko bolj debelo, nego bi človek verjel, da je mogoče. Kaj hoče politično tercialstvo še to, da se slovanstvo identificira z oderuštvo? Ošabni Suštersič, ki zbada s svojim nosom obloke, kakor da ni bilo in ni in ne bo med Slovenci njemu enakega in omnia saecula saeculorum, je sicer zadnje čase razmetaval vsakovrstne fraze, da bi z njimi utemeljil svojo noro in hudodelsko obstrukcijo; prav zato, ker je pobiral vse pretveze, s katerimi se pri Slovencih navadno lahko inponira, se je pa neprenehoma tako lovil v svojih zankah, da pet minut ni mogel obstati ob enem argumentu. Citajte vsa poročila o državnozbornskih zajah, o večnem pogajanju, o konferencah, čitajte zmašene tepčaste dunajske spisarije v «Slovencu», pokličite na pomoč deset izvedencev o logiki, pa

v vseh izjavah, debatah, konstelacijah i. t. d. ne bode našli jasnega obrazloženja, zakaj je šla banda razbijati parlament. To je seveda naravno, zakaj kar na vsa usta vendar ne more Šušteršičev zenj zatrobiti v svet: „Ekselencija hočem postati!“ To je namreč edini resnični razlog cele komedije, s katero ni klerikalna štreberija dosegla nič drugega, kakor da je slovensko ime zopet enkrat kompromitirano. Uspeh zabite klerikalne taktike je uspeh oderuhov; posledica trapaste obstrukcije je nadaljevanje carinske vojne z balkanskimi državami, ohranitev carine na žito in krmo, torej na eni strani ohranitev in pospešitev draginje, na drugi strani pa zlasti napram Srbiji in Crnigori razmerje, ki nas mora blamirati sprico vsega civiliziranega sveta. In to je po najnovejši klerikalni frazeologiji „slovenska politika“! Politični platnoproductalci, ki so dosegli te velikanske uspehe, so po „Slovenčevem“ jeziku „odločni slovenski možje“! Ampak ta nesramna bajka ne bo obstala pred ljudstvom; za to se bo že poskrbelo.

— **N. D. O. v Ljubljani**, odnosno njena sišenska podružnica razposilja zopet fehtarske pole, sedaj po Šiški, kjer se poslužuje še ene fraze, katera v Ljubljani seveda ne bi bila nič zalegla. Da se bolje spozna infamija te zalege, naj navedemo besedilo tega berčenja:

Veledenjeni gospod! Kakor Vam je znano, ustanovila se je v Spodnji Šiški podružnica «Narodne delavske organizacije». «N. D. O.» je že v kratkem času svojega obstoja pokazala svojo življensko moč ter dokazala, da hoče z vztrajnim in energičnim nastopanjem, na podlagi narodne samopomoči pomagati slovenskemu delavstvu bo boljsega položaja. Ker razne internacionalne organizacije izrabljajo naše delavske mase samo kot številni material ob raznih volitvah i. t. d., je samoumevno, da bode «N. D. O.», ko iztrga delavstvo iz teh rok, ogromno pripomogla k celotnemu narodnemu razvoju. V Sp. Šiški n. pr. je edino socialnodemokratska stranka tista, ki z otroci svojih pristašev polni sulferajnsko šolo ter na ta način pripravljajo nemštvo pot, da bi se ojačilo, zlasti z ustanovitvijo c. kr. železniskih delavnic. Poznavajoči Vaše narodno čuvstvo, usojamo si vabiti Vas, da tudi Vi pristopite kot podporni ali pa ustanovni član ter nas tako moralno utrdite in materialno podprete na potu k našim ciljem. Ustanovnine je enkrat za vselej 50 K. Podpornina 6 K na leto. V nadi, da Vas lahko beležimo v vrste blagohotnih podpornikov «N. D. O.», se v naprej zahvaljujemo: Julij Cuznar, t. č. blagajnik, Oto Vamberger, t. č. tajnik, Peter Peharič, t. č. predsednik. NB. V slučaju, da pristopite k «N. D. O.» v gori navedenem zmislu, izvolite se poslužiti našega poverjenika, ki Vas v najkrajšem času obišče.

Zanima nas nekoliko stavek o sulferajnski šoli. Trditev, da polni to šolo edino socialnodemokratska stranka z otroci svojih pristašev, je navadna narodnjakarska laž, katero seveda le pribijamo, ne da bi se ob njej ogorčali. Zakaj laž je vsakdanji zizibambulovski kruh. Sulferajnska šola v Šiški je, to vedo vsi poznavalci sišenske zgodovine zadnjih let, posledica reakcionarne občinske politike, ki so jo vodili najbolj zagriženi nasprotniki napredka in kulture, naj so se tudi odevali s plaščem naprednjastva. Tem mračnjaskim magnatom ni bila šola nikdar nič drugega kakor breme, ki so ga sovražili iz dna duše. Z zanemarjanjem svoje šole so gladili pot sulferajnski. Toda to je le ena plat; druga je pa ta, da ne more živ krst, če ima kaj pravičnosti v sebi, odrekati nemškim staršem pravice, pošiljati svoje otroke v nemško šolo, kakor zahtevamo povsod tudi za slovenske otroke priliko, da obiskujejo slovenske šole. Če so v Šiški pri železnici Nemci, je smrdede barbarstvo, ako jim kdo to očita. Koliko je slovenskih železnikarjev na nemških postajah! Železnikar je — to bi tudi visoki duhovi pri N. D. O. lahko vedeli — sluga, ki mora slušati, če dobi ukaz, da nastopi službo tualitam. Ko se je izročila nova železnica prometu, niso bile trume železnikarjev premeščene na Jesenice, v Gorico, v Trst, nič vesele in srečne. Pri vseh mogočih instancah so prosili, naj jih ministrstvo premesti v druge kraje. Ali je njihova krivica, da se jim niso izpolnile želje? Družbica, ki nosi ime N. D. O., hoče veljati za delavsko; voditi ves boj proti delavcem, berčiti za denar pri nedelavcih, je pa početje, ki zanemarljivo karakterizira «delavski» značaj te liberalne zadnje straže.

— **Ustanovitev železniskih delavnic** se je leta in leta smatrala za velikansko pridobitev, ki bi koristila Ljubljani sploh, posebno pa njenim trgovcem in obrtnikom. Gospod Hribar se je pobahal, kjerkoli je mogel, da je Ljubljani pridobil delavnice in smatral je to za tak uspeh, da je že govoril o gotovem dejstvu, ko je vsa stvar še visela v zraku. Vse občinstvo se je naučilo, smatrati te delavnice za veliko korist. Toda tepci smo bili. Več smo bili norci, tudi Hribar je bil slep. In šele zizibambule so morali priti na svet, da nam odpro oči in nam pokažejo — nacionalno nevarnost. Z železniskimi delavnicami se ne bo pospešila industrija, ne bodo dobili trgovci in obrtniki novega zaslužka, ne bo odprta prilika, da bi

delavci prisli do kruha; ampak — to čudovito tajnost so razkrili zizibambule — «zlasti z usta», novitvijo ces. kr. železniskih delavnic» se pripravljajo nemštvo — pot. Taka je globokoumna zizibambulska modrost. Podobna je seveda katoliško-klerikalnim modrostim, ki jih normalen človek ne more razumeti. Ampak tu se ne da pomagati. Treba je le, da ostanejo zizibambule konsekvantni. Železniske delavnice pripravljajo nemštvo pot; torej jo še bolj pripravljajo železnice sploh. Zizibambule zagreše torej neodpušten naroden greh če ne odpravijo s slovenskega sveta vsega, kar more pospešavati nemštvo. Ergo: Proč z južno železnico! Proč z državno železnico! Proč z vsemi lokalnimi železnicami! Proga je nacionalno nevarna; gorenjska proga je nacionalno nevarna; dolenski proga je nacionalno nevarna; vrhniška proga je — itd. Torej: Na delo, pa odpravite vse železnice s slovenskih tal in kadar ste dokončali delo, odprite na stečaj — vrata na Studencu.

— **Aistrich izključen iz nemškega narodnega sveta**. «Arbeiterwille» poroča te dni: «Učitelja na dež. meščanski šoli v Celju so črtali iz imenika članov nemškega narodnega sveta za Sp. Štajersko, ker se je drznil trdit, da bi se moral celjski deželni poslanec Hans (pl.) Woschnagg pravilneje imenovati Ivan Vošnjak kot bivši slovenski sokol in čitalničar...»

— **Nova ladja «Radecky»**, ki so jo v soboto spustili v morje, bo nosila 14.000 tonelat; dolga je 130 metrov, široka ob vodni črti 24:50 metrov. Stroja ladije imata 20.000 konjskih moči. Hitrost 20:5 morskih milj na uro. Oborožena bo s 4 topovi kalibra 30:5 cm, 28 topovi od 24 cm, 20 od cm, 6 od cm in dvema mitraljezama. — Vse to je blagoslovila katoliška duhovščina, plačalo pa ljudstvo.

— **Velika nesreča** se je pripetila na praznik sv. Petra in Pavla v Velikovu. Pripeljal se je v mesto posestnik Anton Hermeter p. d. Lavre iz Šmarjete. V mestu skoči konju neki pes v nozdrvi, konj se splaši, voz se prevrne, in posestnik in hlapec padeta v izložno okno nekega mesarja, razbijeta veliko sipo ter se silno poškodujeta. Hlapec je umrl še popoldne; zapušča ženo in tri nedorasle otroke. Posestnik Lavre pa je 30. m. m. umrl v bolnišnici. Lavrejeva hčerka, ki je tudi bila na vozu, se je po sreči le malo poškodovala.

— **Ustrelil se je v Gorici četovodja 47. pešpolka Ivan Lautl**. Bil je na mestu mrtve.

— **Zadeva dr. Povalej**. «Marb. Ztg.» poroča, da je disciplinarna preiskava zoper št. komisarja dr. Povaleja v Mariboru zaradi nekkih kupčijskih zadev končana in da je finančno ravnateljstvo sklenilo premeščenje dr. Povaleja.

Strokovni pregled.

Vodstva skupin prometnih delavcev v Trstu so vabljeni na važno sejo, ki bo v petek dne 16. t. m. ob 8. zvečer v Delavskem domu.

Skupina uslužbencev glavnih ekladišč v Trstu vabi vse svoje člane na izredni občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 18. t. m., ob 10. zjutraj v Delavskem domu. Dnevni red: Izvolitev predsednika; Eventualije. Nihče naj ne manjka.

Parketisti na Reki so stopili v stavko. Noben parketist ne sme tedaj odpotovati na Reko.

Slikarji v Opatiji so bili primorani stopiti v stavko, ker delodajalci niso hoteli mirnim potom ugoditi njihovim opravičenim zahtevam. Opatija je tedaj za slikarje zaprta.

Občni zbor organizacije zidarjev v Trstu je bil v nedeljo, dne 14. t. m. v Delavskem domu. Predsedoval je sodr. Zigon. Poročilo odbora je bilo enoglasno sprejeto. V nov odbor so bili izvoljeni vsi dosedajni odborniki.

Občni zbor slaščičarskih delavcev v Trstu je bil v nedeljo, 14. t. m. Iz poročila je razvidno, da je ta organizacija imela leta 1903. 452:76 K dohodkov in 369:71 K stroškov. Od teh se je dalo za podpore 291 K. Poročilo je bilo vzeto soglasno na znanje in se je sklenilo, da ostane stari odbor še nadalje na mestu.

Socialni pregled.

§ **Kapitalizem in njegovi zakoni**. Svoječas smo javili, da je ameriški milijarder Patton iz za zadnje slabše letine po svojih agentih dal pokupiti žito, kjer je le mogel po Ameriki in s tem silno poostiril draginjo. Amerikansko časopisje je začelo napadati možakarja in mu očitati grdo oderuštvo. Na to je Patton (izgovarja se «Petn») podal v časopisju sledečo zanimivo izjavo: «Jaz nisem odgovoren za razmere, ki vladajo danes. Jaz sem jih že našel take in izkušam črpati iz njih koristi kakor vsak drugi. Če drugi ne dosegaajo toliko kolikor jaz, nisem kriv tega. Zeljo imajo vsi. Vsak kapitalist deluje v tem zmislu, na ta ali pa drug način. Zakaj ne bi jaz ravnal tako? Če ne bi bil jaz zaslužil milione ob pšenici, bi jih bil zaslužil drugi.» — Ta izjava bi človek dejal — je skrajno brutalna. Ampak s tem se ne pove nič. Patton ima prav; brutalen ni on, ampak kapitalizem. Izkoriščevalec je le orodje kapitalizma in res je, kakor pravi Patton: Če si on ne napravi profita iz ljudskega stradanja, pa si ga napravijo drugi. Iz tega pa sledi jasno kakor beli dan nauk, da delavskega ljudstva ne more rešiti boj proti posameznim izkoriščevalcem, temveč edino boj proti celemu ka-

pitalističnemu sistemu, ki se mera prejalislej umakniti socialističnemu.

Zadnje vesti.

Delegacije in parlament. Dunaj, 14. julija. Delegacije se imajo sklicati za začetek oktobra in če bodo kmalu gotove, se snide državni zbor koncem oktobra.

Predsedništvo državnega zbora. Dunaj, 14. julija. Ker je državni zbor zaključen, bo treba za novo zasedanje voliti novo predsedništvo. Krščanski socialci baje nočejo več voliti Pattaia za predsednika. «Prager Tagblatt» poroča, da bodo na njegovo mesto kandidirali bivšega poljedelskega ministra Ebenhocha.

Deželni zbori.

Trst, 14. julija. Tržaški deželni zbor je sklican na 21. t. m. Na tej prvi seji, kateri bo predsedoval najstarejši izvoljenec, se bo nov deželni zbor samo konstituiral in izvolila se bo komisija za pregledovanje volilnih aktov. Takoj po tej seji je časa osem dni za vložitev reklamacij proti izvolitvi kakega poslanca. Po osmih dneh se bo deželni zbor sešel zopet na sejo in na tej bo volilna komisija poročala o slučajnih reklamacijah, ali pa predlagala, da se odobri veljavnost vseh izvoljenih. Ko bo deželni zbor to uredil, prekinejo deželni poslanci takoj svoje delovanje kot taki in vse drugo izvrše potem — na podlagi starega občinskega statuta — kot občinski svetovalci na sejah mestnega sveta. Mestni svet bo v kratkem sklican od vladnega namestnika. S prvo sejo novega mestnega sveta neha delovanje starega, ravnotako pa neha delovanje dosedanjega župana z izvolitvijo novega občinskega odbora. Člani novega občinskega odbora bodo — po novem volilnem redu — župan, dva podpredsednika mestnega sveta ter 15 odbornikov, ki jih izvolijo mestni svetovalci za dobo 4 let. Zastopniki vsakega mestnega, odnosno okoličanskega razreda si izvolijo po enega odbornika, skupaj torej 6. Potem pa izvoli cela zbornica še 9 odbornikov. Nov občinski odbor bo štel tedaj 18 članov. Slovenski narodnjaki bodo imeli v tem odboru 2 zastopnika, ker so zastopniki dveh okoličanskih volilnih razredov. Socialni demokratje pa imajo večino zastopnikov v 4. volilnem razredu mestnem, in bodo imeli tedaj v odboru enega zastopnika, 15 pa jih bodo imeli italijanski nacionalci, ker imajo večino v treh mestnih volilnih razredih in razpolagajo v mestnem svetu z dvetretjinsko večino. Naravno je, da bomo o sejah deželnega zbora in občinskega sveta natančno poročali.

Trst, 14. julija. Istrski deželni zbor je sklican v Koper na dan 22. julija.

Češki deželni zbor. Praga, 14. julija. Čuje se, da misli vlada vendar sklicati deželni zbor in mu predložiti zakonska načrta o uradni rabi jezika in o ustanovitvi okrožij. Obenem se misli pomnožiti število deželnih odbornikov na deset, katerih bi bilo pet Čehov, trije Nemci in dva veleposelnika. (To je menda posebna narodnost.)

Nemška kriza. Berlin, 14. julija. «Reichsanzeiger» javlja, da je Bülow na svojo prošnjo odpuščen in je dobil red črnega orla z briljanti. Za kancelarja je imenovan dosedajni državni tajnik Bethmann Hollweg, ki bo obenem predsednik državnega ministrstva in minister za zunanje zadeve. Pruski minister Delbrück je pa postal državni tajnik za notranje zadeve, državni tajnik Sydow trgovinski minister, podtajnik Wermuth državni tajnik financ, braniborski višji predsednik Trett zu Solz nastavni minister, podtajnik Loebell pa višji predsednik. Učni minister Holle je odpuščen in dobiva red rdečega orla s hrastovim listjem.

Madžarska zastava. Dunaj, 15. julija. Oficialno se trdi, da so neresnične vesti, ki so govorile o demonstracijah proti ogrski zastavi na Rumunskem.

Kroćansko vprašanje. Carigrad, 14. julija. Položaj je napet od skrajnosti. Govori se, da je veliki vezir izjavil, da bo vojna z Grško skoraj neizogibna.

Car na Angleskem. London, 15. julija. V nedeljo bo 10.000 protestnih shodov proti ruskiemu carju.

Persija. London, 14. julija. Reuterjeva pisarna poroča, da so revolucionarji včeraj vdrli v Teheran in zasedli ves severni del mesta. Kazaki so bili preslabi, da bi bili odbili naskok. Velik del šahovih čet je prestopil na stran revolucionarjev, s katerimi simpatizira prebivalstvo. Ne ve se, kam je izginil šah, misli se pa, da se skriva na angleškem poslanstvu. Splošno se sodi, da bo odstavljen.

London, 15. julija. Včeraj je bil ves dan v Teheranu besen boj med kazaki in ustaškimi četami, ki naskakujejo pozicije šahovih čet kakor levi. Zadnji hip je videti, da se šahovim četam, ki so v kritih pozicijah bolje godi. Mrtvih je do 100, ranjenih 250 do 300. Trdi se, da je šah še v svoji palači.

Listnica uredništva.

Trst: Prepozno za danes. Prihodnjé pride vse.

Sodrug, somišljeniki! Zabavajte le v
kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše
glasilo. . . Agitirajte
povsod za **„Rdeči Prapor“!**

Okrajna bolniška blagajna v Zagorju ob Savi
razpisuje službo

≡ tajnika ≡

Zahteva se znanje obeh deželnih jezikov v
govoru in pisavi. Službujoči ali taki, ki so že
službovali v kaki bolniški blagajni, imajo prednost.
Lastnoročno pisane prošnje je poslati na blagajniško
načelstvo do 20. julija t.l. — Plača po do-
govoru.

V ZAGORJU, dne 10. julija 1909.

Mihael Čobal.

3-1 načelnik.

Restavracija International

v Ljubljani

Resljeva cesta šte. 22

se priporoča.

Točijo se **pristna vina** in **sveže
pivo.** Na razpolago je **vrt, kegijlač**
in salon.

Se priporoča

Marlja Petrič

31-7 restavraterka.

Brivnica in česalnica

Anton Bočkaj

Ljubljana, Kolodvorske ul. 24

se najtopleje priporoča.

--- Solidna postrežba! ---

Pozor!

Pozor!

Toplo se priporoča kavarne

„ILIRIJA“

Ljubljana 31-8

Kolodvorske ulice (3 minute od
južnega kolodvora)

!!! Odprta vsak dan celo noč. !!!
Posebna soba na razpolago.

Specijalna trgovina za obuvalo

Bogata zaloga čevljev vseh
velikosti in po različnih cenah.

Edino nogi odgovarjajoče
pravilno obuvalo znamke
F. L. P.

JULIJA ŠTOR, Ljubljana

Prešernove ulice šte. 5.

12-9

Kavarna
„Unione“ v Trstu

ulica Caserma in Torre Blanca

se priporoča.

Za veselice

in druge prireditve korijandoli, šaljive
predmete za bazar, lampione, za šal-
ljivo pošto izredno cene in lepe razgled-
nice, serpentine i. t. d. priporoča

Ivan Vrečko 52-15

Ljubljana, Sv. Petra cesta 31.

Trgovina s papirjem.

Josipina Herrisch

Ljubljana, Židovske ulice 7

priporoča svojo bogato zalogo moških,
ženskih in otroških čevljev, gamaše
itd. najnovejše oblike, zelo trpežne
in elegantne fazone.

Zunanja naročila točno. 14-8

Katinka Widmayer

trgovina pri „Solncu“ za vodo

Pogačarjev trg

priporoča svojo veliko zalogo 45-24

perila za dame, gospode in otroke. Ro-
kavice, nogavice, kravate, bluze, oblekce,
predpasnike, čepice, i. t. d. Vezenje umet-
nih cvetic. Nagrobne vence s trakovi.
Vsa oprava za novorojenčke. Damski
slamniki najnovejše mode. Krasne „peče“
vedno v zalogi. Specialiteta za delavce:
**Celuloid-ovratniki, prsa in
manšete.**

Nizke cene

Dolnška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg
v Ljubljani
Telefon šte. 168. Telefon šte. 168.

izborna pivo v sodnih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Našim čitateljem priporočamo, da se
ozirajo na take tvrdke, ki inserirajo v
našem listu.

Našim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo!

**Klobuke, olindre
in čepice** v najnovejših fazonah in v
velikih izberah priporoča

Jvan Soklič, Ljubljana

Pod Trančo šte. 2.

52-36

Milko Krapeš

urar in trgovec z zlatino, zapriseženi
sodnijski cenilec, Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo bogato zalogo različnih stenskih in
žepnih ur, kakor tudi zlatih in srebrnih verižic, uhanov
in prstanov. V zalogi imam tudi gramofone in plošče
s slovenskimi napevi in godbo. Z ozirom na bližajoče
se velikonočne in binkošne praznike, naj nihče ne zamudi
te prilike, ker bodem prodajal po znatno nizkih cenah.
Malo dobička, veliko prometa! Cenike pošljam zastoj
in poštne prosto! 52-34

**35 letni velik
uspeh!**

**Močan želodec,
pravilno prebavo
ter odprtje telesa**

se doseže, ako se uporablja mno-
gokrat odlikovano

želodčno tinkturo

lekarna Plooolja

Ljubljana, Dunajska cesta.

Steklenica 20 v. Naročila po povzetju.

Telefon št. 177

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n.
slavnemu občinstvu priporočam

**zagrebško in
: češko pivo :**